

Adam Waluś

Wyszembork, st. II, gm. Mrągowo,
woj. olsztyńskie, AZP 21-69/18

Informator Archeologiczny : badania 30, 147-148

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ubogi materiał zabytkowy w postaci drobnych, niecharakterystycznych ułamków naczyń, zalegał w żółtym piasku do głębokości 55–60 cm poniżej poziomu ziemi. Odkryto 5 obiektów (w tym domniemane palenisko i fragment wąskiego, podłużnego obiektu, będącego prawdopodobnie rowem) oraz kilka skupisk ceramiki. Do najciekawszych znalezisk należy zaliczyć przęślik z brzegiem pionowo karbowanym, odkryty w skupisku ceramiki, półkulistą miseczkę zdobioną pod krawędzią na około 1/5 obwodu podwójnym rzędkiem drobnych nakłuc, wydobytą z obiektu 4, oraz pozyskany z obiektu 3 rozbity dwoma kamieniami garnek z dnem o oryginalnej, niespotykanej konstrukcji, polegającej na tym, że do niewielkiego krążka o średnicy 5 cm, z dwoma dołkami po stronie zewnętrznej, dolepiono pierścien z taśmy o średnicy 10 cm. Stanowisko jest prawdopodobnie pozostałością niewielkiego, krótkotrwałego obozowiska.

Badania zakończono.

Woła Bachorna, st. 4,
gm. Zakrzewo, woj. wrocławskie

patrz: środkowa i późna epoka brązu

WRONKI, st. 2,
gm. loco,
woj. piłskie,
AZP 46-22/52

· cmentarzysko kultury lużyckiej (okres halszacki)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr mgr Jacka Wierzbickiego, Witolda Świderskiego i Marka Lemiesza (Muzeum Regionalne we Wronkach). Finansowane przez PSOZ i Urząd Miasta i Gminy we Wronkach. Trzeci sezon badań. Stanowisko było badane w latach 1928 (K. Jażdżewski), 1988 (J. Łowiński), 1993, 1994 i 1996. W trakcie ostatnich trzech sezonów przebadano 6,5 ara.

Zarejestrowano 92 groby ciałopalne popielnicowe, pewne i domniemane, które przeważnie zalegały bardzo płytko, bezpośrednio pod humusem (łącznie z trzynastoma odsłoniętymi w 1928 i ośmioma w 1988 r., na stanowisku odkryto 113 grobów). Piętnaście było przykrytych płaszczem kamiennym, 45 to groby jamowe, w których popielnice otoczone były z reguły przystawkami, pozostałe obiekty wyznaczono na podstawie współwystępowania licznych fragmentów ceramiki i przepalonych kości. Tylko w kilku przypadkach zarejestrowano zarysy jam grobowych. Z wyeksplorowanych grobów pozyskano liczny zbiór ceramiki. Popielnice w większości uległy zniszczeniu, głównie w wyniku orki – odsłonięto tylko jedno naczynie w całości, kilka innych częściowo lub w całości dało się zrekonstruować. Były to okazy o baniastych brzuścach, przechodzących w stożkowate szyjki. Lepiej zachowały się mniejsze naczynia: kubki, czerpaki, małe dwuucche amfory, różnej wielkości misy, czarki, naczynia beczułkowate i wazowate. Pozyskano też kilka talerzy, fragmenty trzech kadzielnic i jedną doskonale zachowaną. Niektóre naczynia (głównie czerpaki i misy) mają bogaty wewnętrzny ornament ryty (w jednym przypadku grafitowany) w postaci zaplatanych trójkątów i zygzaków, często na przemian zmatowionych i wyblyszczonych. Powierzchnie zewnętrzne części naczyń zdobione były niewielkimi dołkami (najczęściej w grupach), płytkimi, poziomo rytymi żłobkami dookólnymi, pasmami żłobków pionowo zwisających na przemian z ukośnie ułożonymi zygzakami bądź szrafowanymi trójkątami. Sporadycznie wystąpiły zdobienia w postaci niewielkich, wypychanych od wewnątrz guzów. Większość ceramiki nie była jednak ornamentowana. Odkryto również 30 przedmiotów metalowych, w tym 19 wyrobów brązowych (m.in. szpilę z główką z ornamentem jajowniczym, szpilę z główką półkulistą oraz szpilę z tzw. łabędzią główką i lejkatym zakończeniem, 2 fragmenty bransolet (?), 3 kółka, 8 zawieszek skroniowych z co najmniej dwóch lub więcej zwojów drutu, zawieszki binoklowate oraz 2 przedmioty nieokreślone) i 11 silnie skorodowanych fragmentów żelaza (3 to prawdopodobnie szpile?). Poza tym w grobach znaleziono paciorki wykonane z niebieskiej masy, należące do dwóch kolii. Pierwsza składała się z przynajmniej 50 paciorków, z których część zdobiona była ornamentem współśrodkowych okręgów, druga – z 63 bardzo małych paciorków (o średnicy około 3 mm). Wstępnie cmentarzysko datować można na rozwiniętą fazę okresu halszackiego. Nie wyklucza się kontynuacji badań.

WYSZEMBORK, st. II,
gm. Mragowo,
woj. olsztyńskie,
AZP 21-69/18

- osada kultury kurhanów zachodniobałtyjskich (wczesna epoka żelaza)
- miejsce kultu kultury kurhanów zachodniobałtyjskich (wczesna epoka żelaza)
- ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 29 lipca do 22 sierpnia przez dr. Adama Walusia (Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego). Finanso-

wane przez Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego. Łącznie przebadano powierzchnię 8,75 ara w północnej, wschodniej i południowej części stanowiska.

Bezpośrednio pod warstwą ziemi ornej odsłonięto pozostałości 14 obiektów – 12 pochodzi z wczesnej epoki żelaza, a 2 wiązać należy z wczesnym średniowieczem. Odkryto m.in. 4 paleniska, pojedynczy ślad prostokątnego zabudowania, 4 niewielkie jamy oraz trapezowaty w planie obiekt, o wymiarach 4,5 x 2,8 m i miąższości 1 m. W jego dnie i wzdłuż ścian tkwiły dobrze zachowane pozostałości około 30 naczyń, zaś w części centralnej zarejestrowano skupisko kości ludzkich i zwierzęcych. Pozyskano z niego fragment szpili, bransoletę, zausznicę z brązu oraz 2 przedmioty żelazne. W pozostałych obiektach znaleziono m.in. brązową szpilę, fragment naszyjnika, 2 przęśliki, 2 paciorki szklane i fragment rękojeści żelaznego noża. W południowej i wschodniej części stanowiska natrafiono na kolejne fragmenty rowu, odsłoniętego w poprzednim sezonie w części północnej. Potwierdziło to przypuszczenie, że rów ten otacza osadę od strony wnętrza wyspy. We wschodniej części natrafiono na warstwę zapływkową o miąższości około 1 m, zawierającą przemieszany materiał z wczesnej epoki żelaza i z wczesnego średniowiecza, w tym miniaturowy mosiężny toporek. Wstępna analiza materiałów pochodzących z obiektów związanych z osadnictwem kultury kurhanów zachodniobałtyjskich, a zwłaszcza ceramiki i przedmiotów brązowych, pozwala zawęzić datowanie do III fazy rozwojowej tej kultury, tj. I połowy III w. p.n.e. Odkryte obiekty różnią się jednakże od typowych obiektów osadniczych, co zdaje się potwierdzać hipotezę o praktykowaniu czynności kultowych.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego. Wyniki badań zostaną opublikowane w czasopiśmie „Światowit”, t. I (XLII), 1999. Badania będą kontynuowane.

Wyszembork, st. V,
gm. Mragowo, woj. olsztyńskie

patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

Młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

ANTONIEW, st. 1,
gm. Nowa Sucha,
woj. skierniewickie,
AZP 57-58/9

• osada kultury przeworskiej (okres wpływów rzymskich)
Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 4 do 30 czerwca przez mgr. Justyną Skowrona. Finansowane przez PSOZ.

BABI DÓLBORCZ, st. 2,
gm. Somonino,
woj. gdańskie,
AZP 13-40/51

• cmentarzysko kultury wielbarskiej (wczesny okres wpływów rzymskich, faza B_{2a})
Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w sierpniu przez prof. dr hab. Magdalенę Mączyńską (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego). Finansowane przez Uniwersytet Łódzki i PSOZ. Piętnasty sezon badań. Przebadano obszar 3 arów na powierzchni płaskiej cmentarzyska.

Odkryto grób szkieletowy, oznaczony pierwotnie stelą, wyrobowany w starożytności. Wkopany był wymierzony dokładnie w miejsce pochówku zmarłego, leżącego nie pośrodku jamy, ale w jej zachodniej części. Na dnie grobu, na głębokości 190-195 cm, pod szarym zarysem ciała natrafiono na dwa złote pierścienie, które najprawdopodobniej leżały pod ciałem zmarłego i w ten sposób uniknęły rabunku. Oba zabytki datowane są na fazę B₂, najprawdopodobniej na fazę B_{2a}. Przebadano także dalszą część kręgu kamiennego 1, w której odkryto jedną stelę kamienną. W badanej części brak było innych zabytków.